

הלכות אבל

יש בכללן ארבע מצוות אחת מצות עשה, ושלוש מצוות לא תעשה; וזה הוא פרטן: (א) להתאבל על הקרובים, ואפלו כוהן מטמא ומתאבל על הקרובים, ואין אדם מתאבל על הרוגי בית דין, ולפי זה כללתי הלכות אלו בספר זה שהן מעין קבורה ביום מיתה שהיא מצות עשה; (ב) שלא יטמא כוהן גדול לקרובים; (ג) שלא יפגס עם המת באהל; (ד) שלא יטמא כוהן הדיוט לנפש אדם אלא לקרובים בלבד. ובאור מצוות אלו בפרקים אלו.

הלכות אבל פרק א

א. מצות עשה להתאבל על הקרובים, שנאמר "ואכלתי חטאת היום, הייטב בעיני ה'" (ויקרא י"ט). ואין אבלות מן התורה אלא ביום ראשון בלבד, שהוא יום המיתה ויום הקבורה. אבל שאר השבעה אינן דין תורה, אף על פי שנאמר בתורה "ויעש לאביו אבל, שבעת ימים" (בראשית נ"י): נתנה תורה, ונתחדשה הלכה; ומשה רבנו תקן להם לישראל שבעת ימי אבלות, ושבעת ימי המשתה.

ב. מאימתי יתחייב אדם באבל, משיסתם הגולל. אבל כל זמן שלא נקבר המת, אינו אסור בדבר מן הדברים שהאבל אסור בהן; ומפני טעם זה, רחץ דויד המלך וסך כשמת הילד, קדם שיקבר.

ג. הרוגי מלכות, שאין מניחין אותן להקבר מאימתי מתחילין להתאבל עליהן, ולמנות שבעה ושלושים: משנתיאשו מלשאל למלך לקברן, אף על פי שלא נתיאשו מלגנב אותן. מי שטבע בנהר, או מי שאכלתהו חיה רעה משנתיאשו לבקש. מצאוהו אברים אברים אין מונין לו עד שימצא ראשו ורבו, או יתיאשו מלבקש.

ד. מי שדרפן לשלח המת למדינה אחרת לקברו, ואינם יודעים מתי יקבר מעת שיחזירו פניהן מללוותו, מתחילין למנות שבעה ושלושים, ומתחילין להתאבל.

ה. הנפלים, אין מתאבלין עליהן. וכל שלא שהה שלושים יום באדם, הרי זה נפל; אפלו מת ביום שלושים, אין מתאבלין עליו. ואם ידע בודאי שנלד לתשעה חודשים גמורים אפלו מת ביום שנלד, מתאבלין עליו.

ו. בן תשעה חודשים שנלד מת, ובן שמונה שמת אפלו לאחר שלושים יום, ומי שיצא מחתן או מסרס, אף על פי שפלו לו חודשיו הרי זה כנפל, ואין מתאבלין עליהן, ולא יתעסקו עמהם.

ז. כל הרוגי מלכות אף על פי שבדין המלך נהרגו, והתורה נתנה לו רשות להרגן הרי אלו מתאבלין עליהן, ואין מונעין מהן כל דבר; וממונם למלך, ונקברין בקברי אבותיהן. אבל כל הרוגי בית דין אין מתאבלין עליהן אבל אוננין, שאין אנינות אלא בלב; ואין נקברין עם אבותיהן עד שיתאכל הבשר, וממונם ליורשיהם.

ח. כל הפורשין מדרך צבור, והם האנשים שפרקו על המצוות מעל צוארן, ואינן נכללין בכלל ישראל בעשיית המצוות וכבוד המועדות, ושיבת בתי כנסיות ובתי מדרשות, אלא הרי הן כן בני חורין לעצמן, כשאר האמות, וכן המינים והמשמדים והמוסרין כל אלו אין מתאבלין עליהן; אלא אחיהם ושאר קרוביהם לובשין לבנים ומתעטפים לבנים, ואוכלים ושותים ושמיחים: שאבדו שונאיו שלהקדוש ברוך הוא, ועליהם הכתוב אומר "הלוא-משנאיה ה' אשנא" (תהילים קלט, כא).

ט. המאבד עצמו לדעת אין מתעסקין עמו לכל דבר, ולא מתאבלין עליו, ולא מספידין אותו. אבל עומדין עליו בשורה, ואומרים עליו ברכת אבלים וכל דבר שהוא כבוד לחיים. ואיזה הוא המאבד עצמו לדעת: לא שעלה לראש הגג, ונפל ומת; אלא האומר הריני עולה לראש הגג, וראה אותו שעלה מיד דרך כעס, או שהיה מצר, ונפל ומת הרי זה בחזקת שאבד עצמו לדעת.

י. אבל אם ראו אותו חנוק ותלוי באילן, או הרוג ומשלך על גב סיפו הרי זה בחזקת כל המתים, ומתעסקין עמו, ואין מונעין ממנו דבר.